

Sygn. akt I ACa 398/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz
Sędziowie :	SA Lucyna Świdorska-Pilis (spr.) SA Ewa Solecka
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w (...) i Prezesowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt II C 68/16

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Solecka	SSA Ewa Tkocz	SSA Lucyna Świdorska-Pilis
-----------------	---------------	----------------------------

I ACa 398)17

UZASADNIENIE

Powód M. J. wnosił o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w (...) i Prezesa (...), kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem odszkodowania bądź

tytułem zadośćuczynienia za niezgodne z prawem działanie organów sądowych, polegające na wydaniu orzeczenia niezgodnego z prawem.

Uzasadniając pozew powód wskazywał, że wniósł do Sądu Rejonowego w T. wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, a to celem wniesienia skargi konstytucyjnej. Ustanowiony pełnomocnik z urzędu złożył opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej, w związku z czym powód złożył wniosek o ustanowienie nowego pełnomocnika. Wniosek ten został oddalony przez Sąd Rejonowy w T., który odmówił jego uzasadnienia, a następnie odrzucił zażalenie na to orzeczenie, wskazując że podlega ono opłacie. Sąd wskazał, że postanowienie o odmowie ustanowienia nowego pełnomocnika jest niezaskarżalne, a w konsekwencji zażalenie na to postanowienie podlega opłacie. Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił zażalenie powoda na powyższe postanowienie Sądu Rejonowego w T.. Powód podkreślił, że na skutek tegoż postanowienia nie może on złożyć skargi konstytucyjnej na odmowę wznowienia postępowania karnego. W konsekwencji w ocenie powoda jego dobra osobiste zostały naruszone, gdyż ma on status skazanego, choć do skazania doszło w skutek zastosowania w toku procesu karnego niekonstytucyjnej normy prawnej. Nadto powód podał, że kwota dochodzona pozewem z tytułu odszkodowania stanowi jego utracone zarobki w związku z niemożnością zarobkowania jako członek zarządu. Podniósł, że gdyby umożliwiono mu w sposób zgodny z ustawą zasadniczą złożenie skargi konstytucyjnej na normy kodeksu postępowania karnego, a następnie wznowiono by postępowanie sądowe, to zapewne zostałyby uchylony niezasadny wyrok skazujący, a w konsekwencji nie utraciłby zarobków członka zarządu, bądź mógłby ich dochodzić w ramach przepisów o odszkodowaniu.

Pozwany Skarb Państwa wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany zarzucał, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest przedmiotem samodzielnych ustaleń sądu w procesie o naprawienie szkody, a powód w niniejszej sprawie nie wykazał istnienia wymaganego prawem prejudykatu. Nadto podkreślił, że orzeczeniem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 417¹ §2 kc w zw. z art. 417 § 1 kc uzasadniającym odpowiedzialność Skarbu Państwa, jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Wydając orzeczenie, z którym powód wiąże doznaną szkodę, nie dopuszczono się rażąco błędnej wykładni prawa lub rażącego niewłaściwego zastosowania prawa w zakresie regulacji istotnych i nie uzasadniających odmiennych ocen. Pozwany zaznaczył, że obowiązujące przepisy prawa nie gwarantują skarżącemu prawa do wyznaczenia pełnomocnika z urzędu, który sporządzi skargę konstytucyjną zgodnie z wolą skarżącego, niezależnie od własnej opinii co do zasadności tego pisma. Skarga konstytucyjna została objęta przymusem adwokackim i radcowskim przez wzgląd na fachowość i kompetencje wykwalifikowanych pełnomocników procesowych. Konsekwencją takiego rozwiązania jest upoważnienie pełnomocników z urzędu do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia danego środka prawnego. W dalszej kolejności pozwany podkreślił, że strona postępowania może wnosić o stwierdzenie przez sąd, iż przygotowana przez pełnomocnika opinia nie została sporządzona z zachowaniem należytej staranności, a odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie zamyka stronie drogi do wniesienia tego środka prawnego.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pismem wniesionym w dniu 22 maja 2014 r. M. J. złożył w Sądzie Rejonowym w T. wniosek o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, a to celem sporządzenia skargi konstytucyjnej dotyczącej art.545 § 2 kpk w związku z postanowieniem wydanym w dniu 8 kwietnia 2014 r. przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt IV Kz 18/14 na skutek rozpoznania zażalenia na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 4 lutego 2009 r. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym w Katowicach o sygn. akt XXIII Ka 1077/08.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 2511/14, Sąd Rejonowy w T. uwzględnił powyższy wniosek i ustanowił dla M. J. pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia skargi konstytucyjnej, którego wskazać miała Okręgowa Izba Radców Prawnych w K.. W dniu 20 lutego 2015 r. wyznaczona przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w K. radca prawny J. B. złożyła opinię o braku podstaw do złożenia skargi konstytucyjnej. Pismem z dnia 15 marca 2015 r. M. J. złożył wniosek o odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanego przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w K. lub o zmianę pełnomocnika z urzędu bądź ustanowienie nowego pełnomocnika celem złożenia skargi konstytucyjnej w opisanej wyżej sprawie. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek M. J. o odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych i oddalił wniosek o zmianę pełnomocnika z urzędu. M. J. złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia powyższego postanowienia. Postanowieniem z dnia 7 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił tenże wniosek. Na powyższe postanowienie M. J. pismem z dnia 21 maja 2015 r. złożył zażalenie. Skarżący został wezwany do uiszczenia opłaty od zażalenia w kwocie 30 zł w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia zażalenia. W wykonaniu powyższego zarządzenia M. J. złożył pismo, w którym poinformował, że złożone przez niego zażalenie zwolnione jest od opłaty. Postanowieniem z dnia 3 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w T. odrzucił zażalenie na postanowienie z dnia 7 maja 2015 r. Na powyższe postanowienie M. J. złożył zażalenie, które Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił postanowieniem z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt II Cz 1133/15. Sąd Okręgowy w swych motywach wskazał że przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności art.118 kpc, nie regulują kwestii zmiany na wniosek strony pełnomocnika z urzędu wcześniej ustanowionego przez sąd. Dlatego też w ocenie Sądu drugiej instancji prawidłowo Sąd Rejonowy przyjął, iż odrzucone zaskarżonym postanowieniem zażalenie nie należy do kategorii zażaleń, o których mowa w art.95 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, skoro przepis ten zwalnia od opłaty od zażalenia od postanowienia na odmowę ustanowienia pełnomocnika z urzędu lub jego odwołanie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji niesłuszny był zarzut formalny, podniesiony przez powoda, że czynności procesowe podjęte przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, zastępującą pozwanego Skarb Państwa, są nieważne z uwagi na niewłaściwe umocowanie osoby reprezentującej pozwanego. To, że osobę występującą w imieniu Prokuratorii Generalnej w niniejszym procesie łączy stosunek pracy z Prokuratorią Generalną jest oczywiste, albowiem każdy radca lub starszy radca jest mianowany przez Prezesa Prokuratorii Generalnej, które to mianowanie stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie mianowania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Posiadanie uprawnień, o których mowa w art.29 ustawy o Prokuratorii Generalnej nie jest równoznaczne z wykonywaniem tegoż zawodu.

Odnosząc się do kwestii merytorycznej, Sąd pierwszej instancji wskazał, że dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, od którego nie przysługuje skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem jest możliwe. W niniejszej sprawie niezgodność postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie III Cz 1133/15 z prawem może być stwierdzona w ramach postępowania toczącego się w sprawie o odszkodowanie, bowiem od tego orzeczenia nie przysługuje prawo wniesienia skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem. Jednakże w rozpoznawanej sprawie brak jest podstaw do twierdzenia, że kwestionowane przez powoda postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2015 r., wydane w sprawie III Cz 1133/15, jest niezgodne z prawem w rozumieniu art. 417¹ § 2 kc. Przepis art.66 ust.3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zw. z art. 118 § 5 kpc nie nakłada na wyznaczonego pełnomocnika procesowego obowiązku sporządzenia skargi konstytucyjnej, ale nakłada jedynie obowiązek - w razie stwierdzenia braku podstaw do wniesienia skargi - sporządzenia w tym przedmiocie pisemnej opinii prawnej i dołączenie jej do zawiadomienia skierowanego do sądu oraz strony. Wraz z wykonaniem tych czynności ustaje obowiązek udzielenia pomocy prawnej spoczywający na wyznaczonym radcy prawnym lub adwokacie. Zarzuty podniesione przez powoda, odnoszące się do orzeczeń wydanych przez Trybunał Konstytucyjny, nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, albowiem strona powodowa wiązała w pozwie dochodzone roszczenie z niezgodnością z prawem postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach, a nie orzeczeń (...). Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej muszą zostać spełnione kumulatywnie, dlatego wobec braku wypełnienia przesłanki bezprawności działania pozwanego Skarbu Państwa, zbędna była ocena pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożył powód, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie na jego rzecz kwoty dochodzonej pozwem oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Jako żądanie ewentualne zgłoszony został wniosek o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Z ostrożności procesowej powód wniósł o skierowanie zapytania do (...) czy zgodna z art. 45 ust. 1 Konstytucji, czyli prawem rozpoznania sprawy przez bezstronny Sąd, jest norma prawna która umożliwi rozpoznanie powództwa przez Sąd z którego działaniem wiąże się roszczenie. Inaczej rzecz ujmując czy zgodna z art. 45 ust. 1 Konstytucji jest norma art. 48 § 1 ust 1 i 4 kpc czy w zakresie zwrotu „Sędzia” rozumianego jako zwrot „o osobie” z pominięciem tegoż zwrotu rozumianego jako „organ władzy publicznej” czyli urząd, oraz art. 17 ust. 4 kpc w zakresie w jakim powództwo należy wytoczyć przed Sąd z którego działaniem wiąże się roszczenie.

Skarżący wnosił także o skierowanie zapytania do Sądu Najwyższego czy norma art. 118 § 5 kpc może być stosowana w postępowaniach odrębnych od kpc w zakresie nie wymienionym enumeratywnie w treści tego przepisu.

Skarżący zarzucał:

1) naruszenie prawa materialnego, a to:

- art. 79 ust. 1 Konstytucji poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie iż podstawą złożenia skargi konstytucyjnej nie może być wydanie przez Sąd powszechny orzeczenia zgodnego z prawem oraz iż wydanie takiego orzeczenia nie stanowi przesłanki do powstania obowiązku rozpoznania skargi konstytucyjnej, alternatywnie poprzez błędną wykładnię art. 118 § 5 kpc, a to poprzez uznanie iż normy prawne upoważniają do złożenia przez osoby nie mające statusu „właściwego sądu” opinii w przedmiocie zasadności skargi konstytucyjnej nie wymienionej enumeratywnie w przepisie;

- art. 417¹ § 2 kpc poprzez wadliwą wykładnię, a to poprzez uznanie iż stronie nie należy się odszkodowanie za oczywiście sprzeczną z prawem wykładanie norm w toku wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy lub alternatywnie przez Trybunał Konstytucyjny;

- art. 6 kc poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie że strona nie udowodniła oczywistej bezprawności jednego z dwóch orzeczeń stanowiących alternatywnie podstawę powództwa;

- art. 417¹ kc w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji poprzez wadliwą wykładnię, a to poprzez uznanie, że niezgodne z prawem działanie władzy publicznej nie niesie odpowiedzialności Skarbu Państwa w każdym przypadku gdy prawo zostało złamane;

- art. 6 kc poprzez chybione zastosowanie a to poprzez uznanie, że w skutek wydania orzeczenia niezgodnego z prawem stronie nie wyrządzono szkody;

- art. 29 ust. 1 „starej” Ustawy o Prokuraturii Generalnej oraz art. 54 ust 4 „nowej” Ustawy o Prokuraturii Generalnej poprzez pominięcie a to poprzez uznanie iż pozwanego może reprezentować osoba nie mająca uprawnień określonych w ustawie

2) naruszenie prawa procesowego, a to:

- art. 231 kpc poprzez wadliwą wykładnię, poprzez uznanie, że przedmiotem powództwa jest wykładnia norm prawa procesowego, podczas gdy przedmiotem roszczenia jest niewydanie we właściwym trybie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia w przedmiocie skargi konstytucyjnej lub alternatywnie wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia w przedmiocie opinii co do skargi konstytucyjnej przez Sąd Okręgowy;

- art. 233 § 1 kpc, w sposób mający wpływ na wynik postępowania, a to poprzez przyjęcie, że przedmiotem powództwa jest wykładnia norm prawa procesowego, podczas gdy przedmiotem roszczenia jest niewydanie we właściwym trybie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia w przedmiocie skargi konstytucyjnej lub alternatywnie wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia w przedmiocie opinii co do skargi konstytucyjnej przez Sąd Okręgowy;

- art. 379 § 1 kpc poprzez udział w postępowaniu i wydanie orzeczenia przez sędziego sądu z którego działaniem wiąże się roszczenie, a ponadto poprzez dopuszczenie do udziału osoby nie mającej uprawnień o których mowa w art. 29 ust. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej;

- art. 48 § 1 ust 1 i 4 kpc w związku z art. 379 § 1 kpc poprzez udział w postępowaniu i wydanie orzeczenia przez sąd, który z mocy ustawy reprezentuje pozwanego, a nadto wydanie wyroku przez sędziego, który pozostaje w stosunku prawnym (zależności służbowej) z sądem, który z mocy ustawy reprezentuje pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie powinna odnieść skutku.

Stan faktyczny, w zakresie koniecznym dla rozpoznania żądania pozwu, był niesporny. Dlatego też Sąd odwoławczy, bez zbędnego powielania, ustalony przez Sąd pierwszej instancji stan faktyczny podziela i przyjmuje za własny. Skarżący zresztą nie zarzuca dokonania niewłaściwych ustaleń faktycznych, stąd Sąd odwoławczy z mocy art. 387§2¹ kpc ma obowiązek jedynie dokonania wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zarzuty apelacji powoda podzielić należy na dwie grupy:

I) zarzuty formalne, dotyczące reprezentacji strony pozwanej oraz właściwości Sądu Okręgowego w Katowicach do rozpoznania niniejszego powództwa;

II) zarzuty odnoszące się do nieuwzględnienia powództwa o zasądzenie odszkodowania względnie zadośćuczynienia.

W pierwszej kolejności rozważyć wypada podniesiony przez powoda zarzut niewłaściwego umocowania po stronie Skarbu Państwa. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, jest to zarzut niesłuszny. Strona powodowa odwołując się do art. 54 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), obowiązującej od dnia 1 stycznia 2017 r. oraz do odpowiednika tego przepisu w ustawie wcześniej obowiązującej, z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. tj. poz. 1313 i 1579) w art. 29, zakwestionowała uprawnienia osoby pełniącej czynności zastępstwa Skarby Państwa, która okazała legitymację służbową i powołała się na upoważnienie radcy Prokuraturii prowadzącego sprawę. Zarzut braku stosownych uprawnień jest nieuprawniony, co słusznie ocenił Sąd pierwszej instancji. Wpis na listę radców prawnych, adwokatów lub notariuszy albo zajmowanie stanowiska sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego lub sędziego sądu administracyjnego, asesora sądowego albo stanowiska prokuratora świadczy o posiadaniu stosownego uprawnienia do wykonywania tego zawodu, zaś z chwilą nawiązania stosunku pracy z Prokuratorią Generalną, osoba zatrudniona zawiesza swoją działalność, wykonując odtąd czynności radcy, czy referendarza. Nie traci tym samym nabytych wcześniej uprawnień. W ocenie Sądu Apelacyjnego art. 29 ustawy o Prokuraturii Generalnej SP (a obecnie art. 54 ustawy o Prokuraturii Generalnej RP) stanowi o kwalifikacjach (wymogach) osoby, która ubiega się o stanowisko radcy. Kwalifikacje te podlegają sprawdzeniu zanim radca zostanie mianowany przez Prezesa Prokuraturii Generalnej. Tylko osoba spełniająca wymogi określone w ustawie (art. 29 poprzedniej ustawy i art. 54 ustawy obecnie obowiązującej) może zostać mianowana na radcę Prokuraturii Generalnej. Dokumentem upoważniającym radcę Prokuraturii Generalnej do wykonywania czynności zastępstwa procesowego przed sądem jest legitymacja służbowa, która zawiera w szczególności imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe radcy Prokuraturii Generalnej (art. 15 ust. 3 ustawy z 8 lipca 2005 r., art. 33 ust. 2 ustawy z 15 grudnia 2016 r.). Wykonując czynności zastępstwa przed sądem, radca obowiązany jest zatem okazać jedynie legitymację służbową (i pozostawić jej kserokopię w aktach). Sąd nie bada tym samym, czy radca Prokuraturii Generalnej spełnia rzeczywiście wszystkie wymogi określone w art. 29 poprzedniej ustawy (lub art. 54 ustawy obecnie obowiązującej), a wystarczające jest odpowiednie wylegitymowanie się przez radcę

przed sądem. Zakłada się bowiem, że uzyskując mianowanie na stanowisko radcy, które to mianowanie pochodzi od Prezesa Prokuratury Generalnej (Prezesa Prokuratury Generalnej powołuje z kolei Prezes Rady Ministrów, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa – art. 20 ustawy z 2005 r., art. 41 ustawy z 2016 r.) i po złożeniu ślubowania przed Prezesem Prokuratury Generalnej, radca przeszedł odpowiednie sprawdzenie kwalifikacji na etapie naboru, a zatem że spełnia wszelkie wymogi jakie ustawa przewiduje.

Nieuprawnione są również zarzuty odnoszące się do tego, że w związku z tym, że powód jako działania sprawczego swej szkody upatruje w czynnościach Sądu Okręgowego w Katowicach, niewłaściwym do rozpoznania niniejszej sprawy jest Sąd Okręgowy w Katowicach, a tym samym sprawy nie mogą rozpoznawać sędziowie w nim orzekający, jako osoby pozostające w stosunku prawnym (zależności służbowej) z sądem, który z mocy ustawy reprezentuje pozwanego.

Sam powód skierował swój pozew do Sądu Okręgowego w Katowicach, zgodnie zresztą z właściwością rzeczową i miejscową, określonymi w art. 17 pkt. 4 kpc i art. 29 kpc. Brak było podstaw ku temu, by przekazać niniejszą sprawę, w trybie art. 52 kpc, sądowi przełożonemu, a to celem wyznaczenia do rozpoznania sprawy innego sądu okręgowego, bo do takiego przyjęcia w istocie sprowadzałoby się uwzględnienie zarzutów powoda. Sytuacja z art. 52 kpc zachodzi w przypadku konieczności wyłączenia wszystkich sędziów danego sądu, co w sprawie nie miało miejsca. Mając na uwadze podstawowe zasady praworządności w funkcjonowaniu państwa prawnego przepisy postępowania cywilnego zawierają enumeratywnie wymienione przesłanki wyłączenia sędziego z mocy ustawy (art. 48 kpc). Co do żadnego z sędziów nie zostały ujawnione okoliczności wskazujące na wyłączenie z mocy prawa tj. na podstawie art. 48 kpc. Podnoszony w apelacji zarzut sprzeczności art. 48§1 pkt. 1 i 4 kpc z Konstytucją sugeruje, że powód upatruje, że sędzia rozpoznający niniejszą sprawę pozostaje z pozwanym w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa i obowiązki (art. 48§1 pkt. 1 kpc), bądź że był lub jeszcze jest pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron (art. 48§1 pkt. 4 kpc). Niewątpliwie ta ostatnia przesłanka nie zachodzi, a w każdym razie nie została wykazana. Ocenic zatem należy zarzuty pod kątem naruszenia art. 48 §1 pkt. 1 kpc, a dodatkowo sprawdzenia, czy w z związku z tym, że strona pozwana określona jest m. in. jako Skarb Państwa-Prezes Sądu Okręgowego w Katowicach, nie zachodziły przesłanki ku złożeniu przez sędziów żądania z art. 49 kpc, bowiem powód nie domagał się wyłączenia sędziów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziła sytuacja z art. 48§1 pkt. 1 kpc. Sędzia (czy też sędziowie Sądu Okręgowego w Katowicach) nie pozostają z pozwanym Skarbem Państwa w takim stosunku prawnym, że wynik postępowania oddziałuje na jego (ich) obowiązki. Przepis ten obejmuje wszystkie sytuacje, w których zachodzące między sędzią a jedną ze stron stosunki prawne powodują, że wynik sprawy może oddziaływać na jego majątkowe albo osobiste prawa i obowiązki. Tego typu sytuacja niewątpliwie nie ma miejsca. Sędzia jest niezawisły i podlega jedynie ustawom. Uposażenie sędziego również uregulowane jest ustawowo. Wynik sprawy nie może więc oddziaływać na jego prawa majątkowe ani też i osobiste.

Z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, możliwym jest wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy w sytuacji, kiedy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (art. 49 kpc). Tego typu sytuacja w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziła. Każdy sędzia musi spełniać szczególne warunki określone w art. 51 ustawy z dnia 27 czerwca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 133), by zostać powołanym na to stanowisko i ślubuje wypełnianie obowiązków bezstronnie (art. 66 ustawy). Zgodnie zaś z art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej sędzia przy orzekaniu podlega wyłącznie Konstytucji i ustawom. Należy też zwrócić uwagę na normy uchwalonego przez Krajową Radę Sądownictwa w dniu 19 lutego 2003 r. Zbioru zasad etyki zawodowej sędziów, w myśl których sędzia nie może ulegać jakimkolwiek wpływom naruszającym jego niezawisłość, bez względu na ich źródło lub przyczynę (§9 ust. 1) i sędzia może złożyć żądanie o wyłączenie od rozpoznania sprawy tylko wtedy, gdy istnieją do tego uzasadnione podstawy, niedopuszczalne jest zaś nadużywanie instytucji wyłączenia sędziego (§ 15). Przywołane normy należy rozumieć jednoznacznie jako nakaz nieulegania przez sędziów jakiegokolwiek presji na ich wyłączenie. Przepisy o wyłączeniu sędziego od rozpoznawania konkretnej sprawy muszą być interpretowane bardzo ściśle, bowiem wkraczają w sferę zaufania społeczeństwa do wymiaru sprawiedliwości, które nie jest podważane przez ustawodawcę tylko ze względu

na pozostawanie sędziów w określonej formie zorganizowania ich pracy przez przydzielenie do konkretnych sądów oraz podporządkowania administracyjnego prezesowi. Nietrafne jest także odwoływanie się do relacji służbowych z prezesem Sądu Okręgowego w Katowicach, który nie został pozwany jako osoba fizyczna, bowiem pozwany jest Skarb Państwa.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw ku skierowaniu zapytania do Trybunału Konstytucyjnego czy zgodna z art. 45 ust. 1 Konstytucji, czyli prawem rozpoznania sprawy przez bezstronny Sąd, jest norma prawna która umożliwia rozpoznanie powództwa przez Sąd z którego działaniem wiąże się roszczenie (art. 48 § 1 ust 1 i 4 kpc) oraz art. 17 ust. 4 kpc w zakresie w jakim powództwo należy wytoczyć przed Sąd z którego działaniem wiąże się roszczenie. Art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.1997.78.483) oraz korelujący z nim zapis art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) stanowią, iż każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Jeszcze gwoli porządku wskazać należy, iż do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego należy badanie zgodności przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami (art. 188 pkt. 3 Konstytucji i art. 2 pkt. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym). Oczywistą rzeczą jest to, iż sądy obowiązane są stosować ustawy oraz wydane na ich podstawie akty prawne niższego rzędu bez konieczności każdorazowego badania i uzasadniania w motywach orzeczeń ich zgodności z Konstytucją. Ocena konstytucyjności przepisu prawnego lub normy prawnej nie jest dopuszczalna, jeśli sądowi nie jest ona potrzebna do rozstrzygnięcia sprawy, a próba podważenia wiążącej wykładni miałyby na celu w takiej sytuacji naruszenie ładu prawnego.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny nie powziął wątpliwości co do konstytucyjności art. art. 48§1 pkt. 1 i 4 kpc i art. 17 pkt. 4 kpc. Przepisy te są wręcz wyrazem praworządności i ładu prawnego. Skarżący de facto kwestionuje interpretację owych norm, co nie ma żadnego wpływu na ocenę ich konstytucyjności.

Zważyć przyjdzie:

Odwołując się do treści art. 321 § 1 kc, należy podkreślić, że sąd jest związany faktami, które przytacza powód i z których wywodzi swoje roszczenia. Sąd nie może bowiem wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Stąd prawidłowe ustalenie na jakich zdarzeniach faktycznych strona powodowa opiera swoje roszczenia powinno być jedną z pierwszych czynności podjętych przez sąd przystępujący do merytorycznego rozpoznania sprawy. Fakty przytoczone przez powoda determinują przedmiot procesu i kierunek prowadzonego postępowania dowodowego, którego celem jest weryfikacja prawdziwości twierdzeń pozwu.

Podstawa faktyczna powództwa została określona w pozwie. Analizując uzasadnienie pozwu zauważyć należy, że w pierwszej kolejności powód wskazuje na fakt złożenia do Sądu Rejonowego w T. wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i że pełnomocnik sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej (K-3). Następnie powód przywołuje orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz swą interpretację art. 118§5 kpc (K-4), konkludując, że „obowiązkiem Sądu Rejonowego w T. było rozpoznanie wniosku strony przez przyzmat posiadania lub nieposiadania przez wnioskodawcę środków finansowych w zakresie umożliwiającym ustanowienie pełnomocnika z urzędu – w trybie wskazanym dla rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika” Następnie powód przedstawia przebieg postępowania przed Sądem Rejonowym w T. i przed Sądem Okręgowym w Katowicach (K-5) konkludując, że „wskutek bowiem postanowienia Sądu Okręgowego powód nie może złożyć skargi konstytucyjnej na odmowę wznowienia postępowania karnego” z czym powód wiąże swą szkodę lub naruszenie dóbr osobistych.

W świetle przytoczonych twierdzeń uzasadnienia pozwu podstawa faktyczna żądania pozwu jawi się jasno: powód jako działanie sprawcze swej szkody czy też naruszenia dóbr osobistych upatruje w nieprawidłowym i bezprawnym działaniu Sądu Rejonowego w T. oraz Sądu Okręgowego w Katowicach. Oceniając żądanie pozwu pod kątem tak wskazanej podstawy faktycznej Sąd odwoławczy w całości podziela i przyjmuje za własne prawidłowe i trafne rozważania Sądu pierwszej instancji odnośnie braku bezprawności działania organów Skarbu Państwa.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 kc w zw. z art. 417¹ § 2 kc, Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przepis art. 417 kc statuuje ogólną podstawę odpowiedzialności władzy publicznej za wyrządzone przez nią szkody z pozostałymi przepisami kc regulującymi odpowiedzialność (art. 417¹ kc i 417² kc), co oznacza, że w wypadku, gdy powstanie szkody jest wynikiem wydania aktu normatywnego, prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, bezczynności, przewlekłości postępowania konieczne jest wykazanie przesłanek z art. 417 kc.

Sąd Najwyższy w powoływanym przez Sąd pierwszej instancji postanowieniu z dnia 10 lutego 2012 r., sygn. akt II CZ 156/11, stwierdził, że pełnomocnik z urzędu ma obowiązek rozważenia okoliczności sprawy i podjęcia decyzji co do tego, czy istnieją podstawy do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia. Jeżeli nie stwierdzi podstaw do wniesienia skargi, postępuje zgodnie z art. 118 § 5 kpc. Innego adwokata z urzędu wyznacza się dla strony tylko wówczas, gdyby opinia o braku podstaw do wniesienia skargi została opracowana bez zachowania zasad należytej staranności (art. 118 § 6 kpc). Powyższa interpretacja treści art. 118§5 kpc znajduje zastosowanie do pełnomocnika z urzędu ustanowionego w oparciu o dyspozycję art. 66 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 2015, poz.1064 ze zm.). Przepis art.66 ust.3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zw. z art. 118 § 5 kpc nie nakłada na wyznaczonego pełnomocnika procesowego obowiązku sporządzenia skargi konstytucyjnej, ale nakłada jedynie obowiązek - w razie stwierdzenia braku podstaw do wniesienia skargi - sporządzenia w tym przedmiocie pisemnej opinii prawnej i dołączenie jej do zawiadomienia skierowanego do sądu oraz strony.

W sprawie, która toczyła się przed Sądem Rejonowym w T. z wniosku powoda M. J., ustanowiony przez Sąd pełnomocnik z urzędu złożył zgodnie z powołanym wyżej przepisem opinię prawną o braku podstaw do złożenia skargi konstytucyjnej, co do której Sąd Rejonowy w T. nie stwierdził, aby została ona sporządzona bez zachowania zasad należytej staranności, W świetle powyższego brak było podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o ustanowienie nowego pełnomocnika z urzędu, czy też o zmianę pełnomocnika. W konsekwencji, skoro przepis art.118 kpc nie reguluje kwestii zmiany pełnomocnika z urzędu na wniosek strony, to zażalenie na postanowienie o odmowie uzasadnienia postanowienia o oddaleniu wniosku o zmianę pełnomocnika z urzędu nie jest wolne od opłaty. Tym samym orzeczenie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2015 r. nie było sprzeczne z prawem.

Obecnie w apelacji skarżący akcentuje, że działania sprawczego swej szkody upatrywał nie tylko w procedowaniu przed Sądem Okręgowym w Katowicach (wcześniej przed Sądem Rejonowym w T.) ale i w działaniu (...).

W istocie w finalnej części pozwu znalazło się stwierdzenie, że „organy wymiaru sprawiedliwości cierpią na swoistego rodzaju rozdwojenie jaźni. Z jednej bowiem strony organy wymiaru sprawiedliwości (Trybunał Konstytucyjny) odmawiają stronie możliwości skutecznego wniesienia skargi konstytucyjnej na normy pozwalające na wydanie orzeczenia o prawie do wniesienia skargi przez adwokata (...) podnosząc , że nie istnieje taka ewentualność, iż orzeczenie (opinia) pełnomocnika z urzędu pozbawiona jest jakiegokolwiek kontroli i środków odwoławczych. A jednocześnie organy wymiaru sprawiedliwości (sądy powszechne) twierdzą, iż opinia pełnomocnika nie podlega żadnej merytorycznej kontroli sądów nie przysługują stronie żadne środki odwoławcze w związku z jej złożeniem. Albo więc prawo strony do skargi konstytucyjnej naruszają sądy powszechne (...) albo niezgodne z prawem orzeczenie wydał Trybunał Konstytucyjny, powołując się w uzasadnieniu swych orzeczeń na rzekomy stan prawny, który nie istnieje”.

Analizując ów akapit uzasadnienia, w powiązaniu z określeniem strony pozwanej jako Skarb Państwa-Prezes (...), można i przyjąć, że podstawą faktyczną żądania pozwu jest również i niezgodne z prawem (w ocenie powoda) działanie (...).

Jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji powód dla poparcia swoich twierdzeń zawartych w pozwie powołał się na orzeczenia wydane przez Trybunał Konstytucyjny w sprawach, które toczyły się pod sygn. akt Ts 367/14 i Ts 217/14, pomimo iż treść uzasadnienia orzeczeń wydanych w powyższych sprawach potwierdza prawidłowość rozstrzygnięć wydanych przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie o sygn. akt I Co 2511/14, a następnie przez Sąd Okręgowego w Katowicach w sprawie III Cz 1133/15. Można skonstatować – co słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji – że treść

orzeczeń (...), na które powołał się powód, zawiera w istocie uzasadnienie dla prawidłowości rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd Okręgowy w Katowicach w dniu 16 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny nie czuje się władnym oceniać orzeczeń (...), co więcej stwierdzać, że są one bezprawne. Tym bardziej Sąd Apelacyjny nie czuje się władnym dla oceny, że bezprawne jest działanie (...) polegające na niewydaniu „we właściwym trybie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia w przedmiocie skargi konstytucyjnej”, czego domaga się skarżący w swej apelacji.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw dla zwrócenia się do Sądu Najwyższego w trybie art. 390 kpc z zapytaniem prawnym czy norma art. 118 § 5 kpc może być stosowana w postępowaniach odrębnych od Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie nie wymienionym enumeratywnie w treści tego przepisu. Jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji zgodnie z art. 66 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu rozpatrywany jest na podstawie przepisów o postępowaniu cywilnym, a zatem przepisy kpc o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu znajdują zastosowanie wprost, zwłaszcza przepis art. 118 kpc, w tym § 5 cytowanego przepisu zgodnie z którym jeżeli adwokat lub radca prawny ustanowiony w związku z postępowaniem kasacyjnym lub postępowaniem ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie stwierdza podstaw do wniesienia skargi, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić na piśmie o tym stronę oraz sąd, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu. Do zawiadomienia adwokat lub radca prawny dołącza sporządzoną przez siebie opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. Opinia nie jest załączana do akt sprawy i nie jest doręczana stronie przeciwnej. W myśl zaś § 6 cyt. przepisu jeżeli opinia, o której mowa w § 5, nie została sporządzona z zachowaniem zasad należytej staranności, sąd zawiadamia o tym właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy adwokat lub radca prawny. W takim przypadku właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych wyznaczy innego adwokata lub radcę prawnego. Zatem przepis art. 118 § 5 kpc może być stosowany w ramach ustanowienia pełnomocnika dla sporządzenia skargi konstytucyjnej.

Całokształt zarzutów skarżącego sprowadza się do konkluzji, że niedopuszczalna jest odmowa przez pełnomocnika z urzędu złożenia skargi konstytucyjnej, co równałoby się temu, że w każdym przypadku ustanowienia pełnomocnika skarga musiałaby zostać złożoną. W konsekwencji doprowadziłoby to i do sytuacji analogicznej konieczności złożenia i skargi kasacyjnej, i skargi o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem. Sprzeciwia się to ratio legis art. 118 kpc, którego założeniem jest konieczność zapewnienia nadzwyczajnym środkiem prawnym odpowiedniego poziomu. Ze względu na doniosłe konsekwencje odmowy sporządzenia skarg, wyrażająca takie stanowisko opinia prawna, stosownie do treści art. 118 § 6 kpc, podlega ocenie sądu. W przypadku uznania, że została ona sporządzona bez zachowania zasad należytej staranności, sąd zawiadamia o tym właściwy organ samorządu zawodowego, który jest zobligowany wyznaczyć innego radcę prawnego lub adwokata.

Na zakończenie godzi się podkreślić, że do przesłanek zastosowania przepisu będącego podstawą odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa należą niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (bezprawność zachowania), szkoda i związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem a wyrządzoną szkodą. Dla uznania istnienia tej odpowiedzialności wymagane jest kumulatywne spełnienie tych przesłanek.

Związek przyczynowy zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez szczególnego zbiegu okoliczności, szkoda jest typowym następstwem określonego rodzaju zdarzeń. Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 kc dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenie odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikła, nie wprowadza pojęcia związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Unormowanie zawarte w powołanym przepisie opiera się na założeniach tzw. teorii przyczynowości adekwatnej, zgodnie z którą związek przyczynowy zachodzi wtedy, gdy mamy do czynienia ze skutkiem stanowiącym normalne następstwo określonej przyczyny, a przyczyna ta normalnie powoduje tenże skutek. Dla przyjęcia istnienia związku przyczynowego jako przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej nie jest wystarczające stwierdzenie istnienia związku przyczynowego jako takiego. Konieczne jest stwierdzenie, że chodzi w danym przypadku o następstwa

"normalne", czyli oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, typowe według stanu wiedzy o związkach przyczynowych towarzyszących różnym zjawiskom, nie będące rezultatem jakiegoś wyjątkowego zbiegu okoliczności. Istota regulacji art. 361§1 kc pozwala zatem na przyjęcie odpowiedzialności sprawcy szkody na podstawie art. 415 kc (417 kc) tylko za typowe, a więc normalne skutki jego zawinionych (bezprawnych) zachowań, a nie za wszelkie możliwe ich następstwa, które w ciągu zdarzeń dają się nawet połączyć w jeden łańcuch przyczynowo-skutkowy. Za adekwatne, typowe następstwo określonego zachowania można więc uznać występowanie tylko takiego skutku, który daje się przewidzieć w zwykłym porządku rzeczy, a więc takiego, który - przy uwzględnieniu zasad doświadczenia życiowego - jest charakterystyczny dla danej przyczyny, jako normalny rezultat określonego zachowania, w tym także zawinionego (bezprawnego) deliktu.

Powód upatruje swej szkody w tym, że w sytuacji złożenia przez fachowego pełnomocnika skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny stwierdziłby niezgodność z Konstytucją art. 545 § 2 kpk, a w konsekwencji nie zostałyby naruszone dobra osobiste powoda, czy też nie doznałby on szkody materialnej. Adekwatny związek przyczynowy w przedstawionym powyżej zakresie nie zachodzi. Typowym następstwem złożenia skargi konstytucyjnej nie jest stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności skarżonej normy prawnej z Konstytucją. Tym bardziej nie można przyjąć, że (jak twierdzi powód w pozwie) wskutek stwierdzenia niezgodności przepisu art. 545 § 2 kpk wznowiono by postępowanie sądowe i zapewne zostałyby uchylony niezasadny wyrok skazujący.

Wprawdzie powód w pozwie domagał się zasądzenia kwoty 100 000 zł tytułem odszkodowania lub zadośćuczynienia, jednakże wezwany do usunięcia braków formalnych pozwu, podał, (K-34) że wnosi o zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem tytułem odszkodowania, a z ostrożności procesowej tytułem zadośćuczynienia. Następnie powód sprecyzował, że wskutek skazania utracił możliwość zarobkowania jako członek zarządu i poniósł szkodę według następującego klucza: możliwości zarobkowania przed skazaniem: 8 000 zł; aktualne dochody: do 2 500 zł; różnica: 5 500 zł. Kwotę 5 500 zł należy pomnożyć przez okres zakazu ubiegania się o mandat w zarządach spółek kapitałowych tj. 5 lat (60 miesięcy). $60 \times 5\,500 \text{ zł} = 330\,000 \text{ zł}$. Powód wskazał (K-35), że „z ostrożności procesowej ograniczył swoje roszczenie do kwoty dochodzonej pozwem”. Przy tak sformułowanym sprecyzowaniu żądania pozwu, przyjąć należy że powód domagał się odszkodowania w postaci utraconych dochodów.

Szkoda, w rozumieniu art. 415 kc i następnych czy art. 471 kc w związku z art. 361§2 kc, czyli zarówno przy odpowiedzialności kontraktowej jak i deliktowej, obejmuje rzeczywistą stratę (*damnum emergens*) i utracone korzyści (*lucrum cessans*). Strata wyraża się w rzeczywistej zmianie stanu majątkowego poszkodowanego i polega albo na zmniejszeniu się jego aktywów, albo na zwiększeniu pasywów. Utrata korzyści (*lucrum cessans*) polega na niepowiększeniu się czynnych pozycji majątku poszkodowanego, które pojawiłyby się w tym majątku, gdyby nie zdarzenie wyrządzające szkodę. Szkoda w postaci utraconych korzyści nie może być całkowicie hipotetyczna, ale musi być wykazana przez poszkodowanego z tak dużym prawdopodobieństwem, że w świetle doświadczenia życiowego uzasadnia przyjęcie, iż utrata spodziewanych korzyści rzeczywiście nastąpiła. Od szkody w postaci *lucrum cessans* należy odróżnić pojęcie szkody ewentualnej, przez którą rozumie się „utrata szansy uzyskania pewnej korzyści majątkowej”. Różnica wyraża się w tym, że w wypadku *lucrum cessans* hipoteza utraty korzyści graniczy z pewnością, a w wypadku szkody ewentualnej prawdopodobieństwo utraty korzyści jest zdecydowanie mniejsze. Przyjmuje się, że szkoda ewentualna nie podlega naprawieniu. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2002 r., ICKN132/01, nie publ.).

Przenosząc z kolei i te teoretyczne rozważania na kanwę sprawy stwierdzić należy, że powód nie udowodnił w toku procesu ewentualnych utraconych korzyści, co do wysokości. Dochody przedstawione przez powoda wynikały z treści postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych żony powoda (postanowienie K-176). Było to postanowienie, w którym Sąd orzeka na jedynie na podstawie uprawdopodobnienia roszczenia (art. 730¹§1 kpc), co nie jest równoznaczne z udowodnieniem (art. 243kpc). Natomiast uzyskiwanie w przyszłości porównywalnych dochodów nie zostało przez powoda w żaden sposób wykazane. Należy też i zwrócić uwagę, że powód nie złożył w tym zakresie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego.

Z daleko idącej ostrożności, przy przyjęciu, że kwota 100 000 zł stanowić miałyby zadośćuczynienie za naruszenie dobra osobistego powoda (art. 448 kc), Sąd Apelacyjny zauważa, że powód w ogóle nie naprowadził jakie jego dobro osobiste zostało naruszone wskutek niemożności złożenia skargi konstytucyjnej. Niemożność złożenia skargi konstytucyjnej jest bowiem akcentowanym przez powoda skutkiem bezprawnych działań organów wymiaru sprawiedliwości, a nie dalsze ewentualne konsekwencje, w tym finalne uchylene skazującego wyroku.

Z przedstawionych względów na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt. 1) wyroku.

Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie kosztów procesu za instancję odwoławczą uzasadniają normy z art. 108§1 kpc i art. 98 kpc. Zasądzona na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwota 4 050 zł stanowi honorarium pełnomocnika procesowego pozwanego, ustalone na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw ku zastosowaniu wobec powoda dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 kpc. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu następuje w myśl ogólnej reguły odpowiedzialności za wynik postępowania. Została ona wprost wyrażona w art. 98 kpc, który stanowi, że strona przegrywająca jest zobowiązana do zwrotu przeciwnikowi, na jego żądanie, kosztów procesu. Jednocześnie w Kodeksie postępowania cywilnego przewidziano możliwość odstąpienia od tej zasady, w przypadku zaistnienia w sprawie nadzwyczajnych okoliczności. Stosownie bowiem do treści art. 102 kpc w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ocena, czy te szczególnie uzasadnione wypadki wystąpiły należy do władzy dyskrecyjnej orzekającego Sądu i wymaga wszechstronnego rozważenia okoliczności rozpoznawanej sprawy. Przy ocenie przesłanek z art. 102 kpc należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, szczególną zawilość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Również w ramach zastosowania owej normy badana jest sytuacja materialna przegrywającego.

Jak już zostało wyżej podniesione norma z art. 102 kpc ma charakter dyskrecyjny i stanowi szczególnego rodzaju uprawnienie sądu rozpoznającego sprawę. W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawione wyżej okoliczności nie zachodzą. Sądowi Apelacyjnemu wiadome jest z urzędu, że powód wytacza szereg procesów związanych ze stwierdzeniem (w jego ocenie) niezgodności orzeczeń z prawem, a w konsekwencji domaga się utraconych dochodów, czy to jako osoba fizyczna, czy jako spółka o nazwie (...), czy jako spółka o nazwie (...). Powództwa w znacznej mierze ulegają oddaleniu, co winno skłonić powoda do zastanowienia się nad zasadnością wytaczania podobnych procesów. Powód skorzystał już z dobrodziejstwa całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych, podając we wniosku o zwolnienie od kosztów, że utrzymuje się z prac dorywczych (K-16). Nie wnikając w zasadność prawomocnego postanowienia referendarza sądowego w przedmiocie całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych (K- 29), Sąd Apelacyjny zauważa że w mediach powód jawi się jako „Przedsiębiorca z T.”.

SSA Ewa Solecka SSA Ewa Tkocz SSA Lucyna Świdorska-Pilis